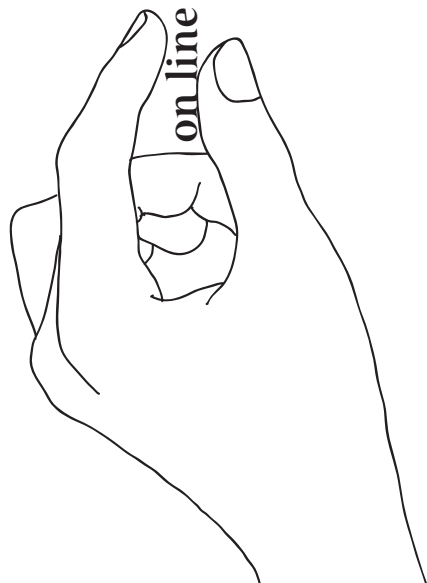

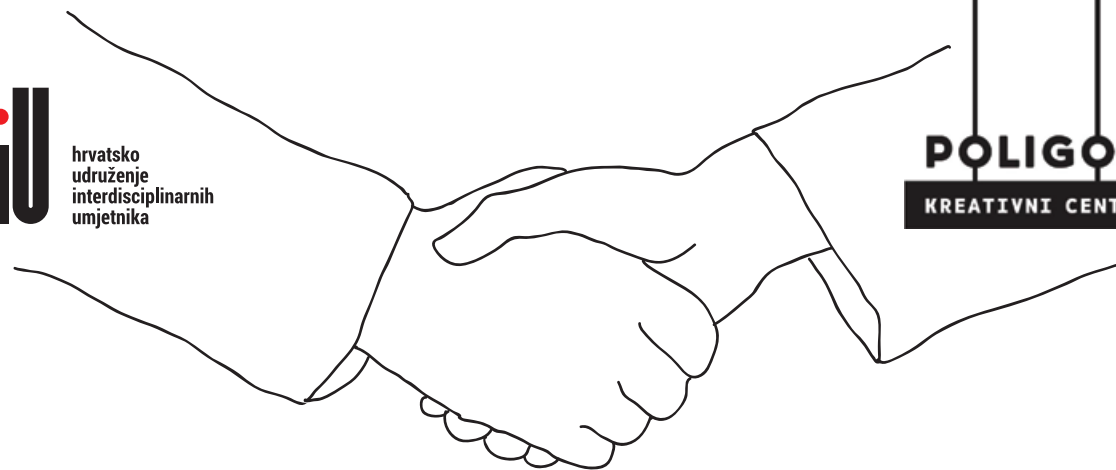
Samostalnik (slobodni) umjetnik

on line priručnik

HUiU

hrvatsko
udruženje
interdisciplinarnih
umjetnika

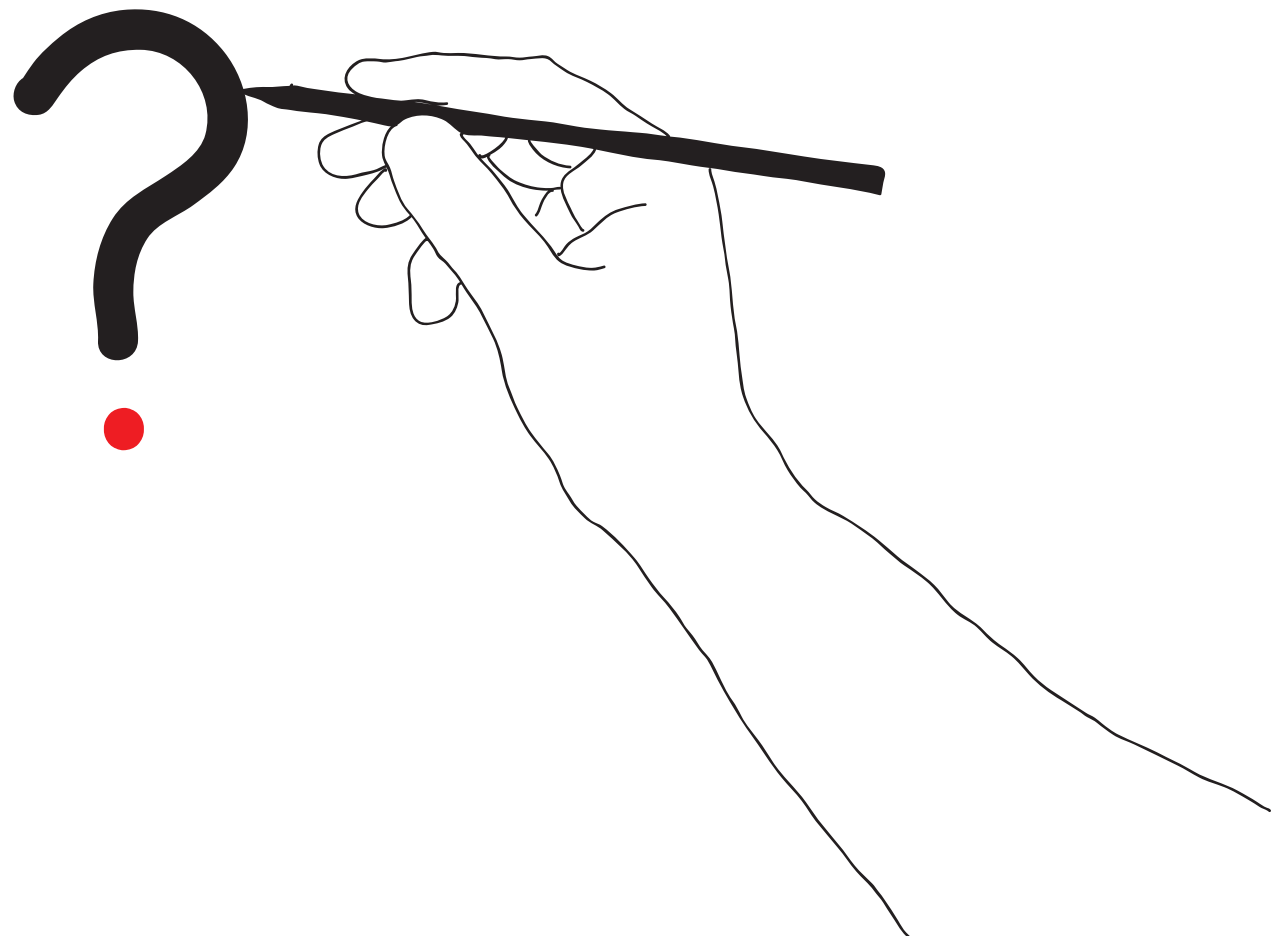
POLIGON
KREATIVNI CENTER

„Suradnja i (z)druženje” je međunarodni projekt kojeg je HUiU provodio od srpnja do prosinca 2019. godine u suradnji s partnerima Poligonom, kreativnim centrom iz Ljubljane. Cilj ovog projekta je bio da partneri tijekom 6 mjeseci osmisle novi međunarodni projekt koji će informirati i educirati afirmirane i neafirmirane samozaposlene umjetnike o njihovim mogućnostima, pravima i obvezama da bi se što učinkovitije pozicionirali na polju suvremene kulture i umjetnosti, ali i na tržištu rada. Da bi stvorili što bolje preduvjete za osmišljavanje novog međunarodnog projekta HUiU i Poligon su proveli, između ostalih, i iduće istraživačke aktivnosti:

- proučili su i istražili zakonske regulative Hrvatske i Slovenije o pravima i obvezama afirmiranih i neafirmiranih samozaposlenih umjetnika.
- proveli su 10 intervjua (5 u Hrvatskoj i 5 u Sloveniji) sa samozaposlenim umjetnicima o njihovim potrebama, ali problemima s kojima se susreću na polju suvremene kulture i umjetnosti te na tržištu rada.

Aktivnosti projekta „Suradnja i (z)druženje u potpunosti je financirala Zaklada Kultura nova.

O projektu „Suradnja i (z)druženje“

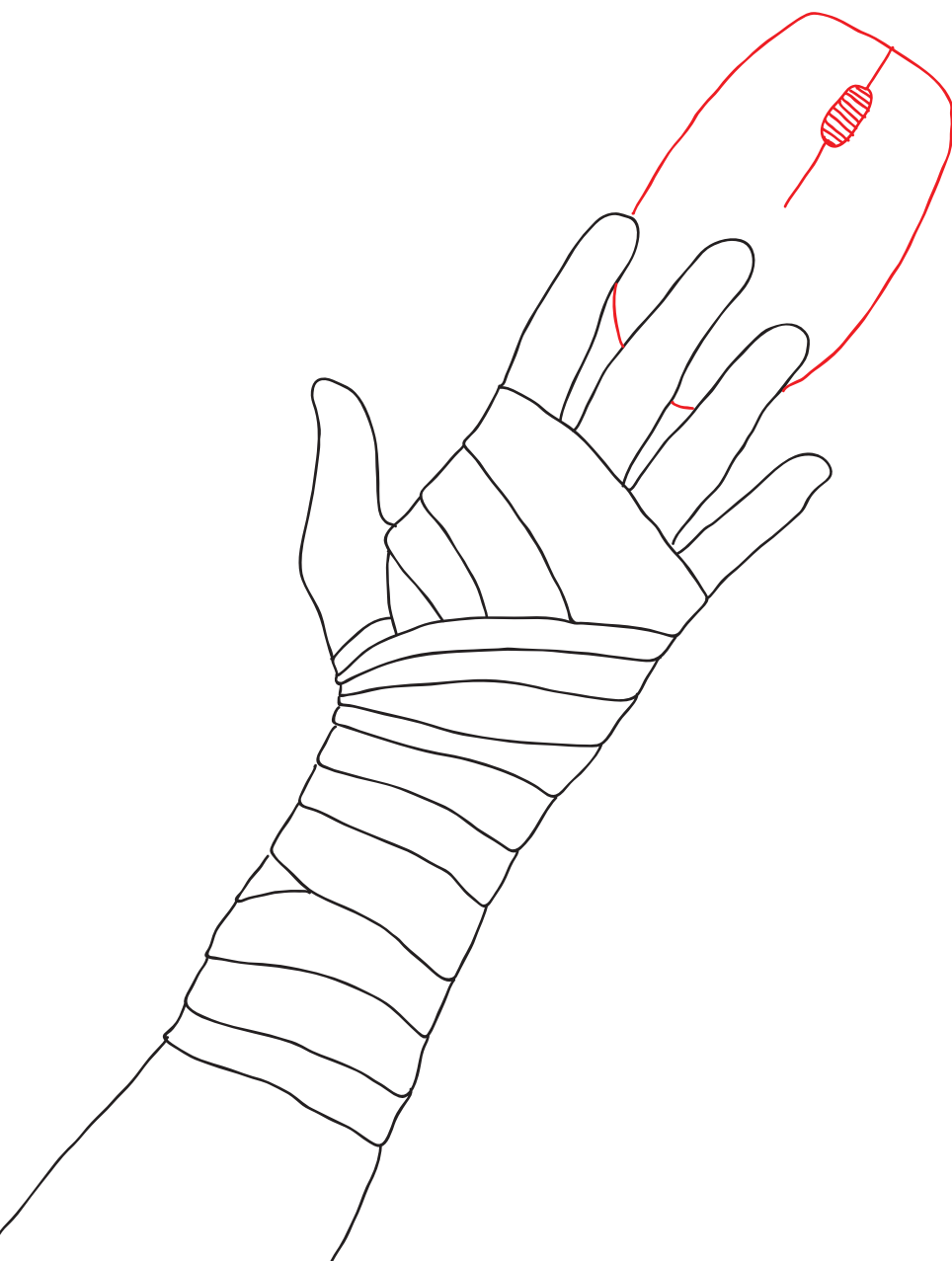
Prava i obveze samostalnih umjetnika u Republici Hrvatskoj određene su Zakonom o pravima samostalnim umjetnicima i poticanju kulturnog i umjetničkog stvaralaštva (NN 43/96 i NN 44/96).

Slobodni umjetnici su umjetnici izvan radnog odnosa kojima je umjetničko stvaralaštvo i djelovanje jedino i glavno zanimanje.

Područja umjetničkog stvaralaštva u Hrvatskoj su: književno, književno-prijevodno, kazališno, filmsko, glazbeno, glazbeno-scensko, baletno, plesno, uključujući umjetničko izvođenje autorskih djela u tim područjima, likovno i primijenjeno likovno (slikarsko, kiparsko, arhitektonsko), umjetničko oblikovanje, umjetnička fotografija, multimedijalno stvaralaštvo i sl.

Prema područjima umjetničkog stvaralaštva i djelovanja hrvatski samostalni umjetnici se zbog ostvarivanja zajedničkih interesa najčešće udružuju u **umjetničke strukovne udruge** te u **umjetničke organizacije**.

Tko su prema zakonima samostalni (slobodni) umjetnici u Hrvatskoj i Sloveniji

Svaki samostalni umjetnik koji ima 5 godina profesionalnog umjetničkog djelovanja (osim baletnih i plesnih umjetnika) može podnijeti zahtjev da mu se doprinosi za mirovinsko i invalidsko te zdravstveno osiguranje plaćaju iz sredstva proračuna Republike Hrvatske.

Da bi uistinu ta prava i ostvario mora udovoljiti mnogim kriterijima koji su definirani Pravilnikom o načinu i uvjetima za priznavanje prava samostalnih umjetnika na uplatu obaveznih doprinosa za mirovinsko i zdravstveno osiguranje iz sredstava proračuna Republike Hrvatske.

Najvažniji kriteriji: umjetničko stvaralaštvo i javno djelovanje samostalnog umjetnika po kvaliteti, originalnosti, kreativnosti i stručnom dostignuću mora predstavljati zamjetan doprinos hrvatskoj kulturi i umjetnosti.

Najvažniji problem: I nakon što ostvare tražena prava, Hrvatska samostalnim umjetnicima uplaćuje minimalna financijska sredstva za zdravstveno i mirovinsko osiguranje (oko 1.500,00 kn mjesečno). Stoga nakon umirovljenja, samostalni umjetnici primaju minimalnu financijsku naknadu (mirovinsku) za svoj dugogodišnji doprinos hrvatskoj kulturi i umjetnosti.

Mirovinsko i invalidsko te zdravstveno osiguranje samostalnih (slobodnih) umjetnika u Hrvatskoj i Sloveniji

Dohotkom samostalnih umjetnika u Hrvatskoj, sukladno nadležnom Zakonu, ne smatraju se iznosi do 20.000,00 kuna godišnje.

Na tržištu rada samostalni umjetnici u Hrvatskoj ostvaruju financijska sredstva za svoj rad na iduće načine:

Učlanjenjem u strukovnu udruge ili umjetničku organizaciju, odnosno Hrvatsku zajednicu samostalnih umjetnika. U tom slučaju samostalni umjetnik ostvaruje financijska sredstva na temelju umjetničkog i/ili autorskog ugovora, što mu je trenutno u Hrvatskoj i najisplativije, budući da se neoporezivi dio umjetničkog autorskog honorara za umjetničko djelo određuje u visini od 25%.

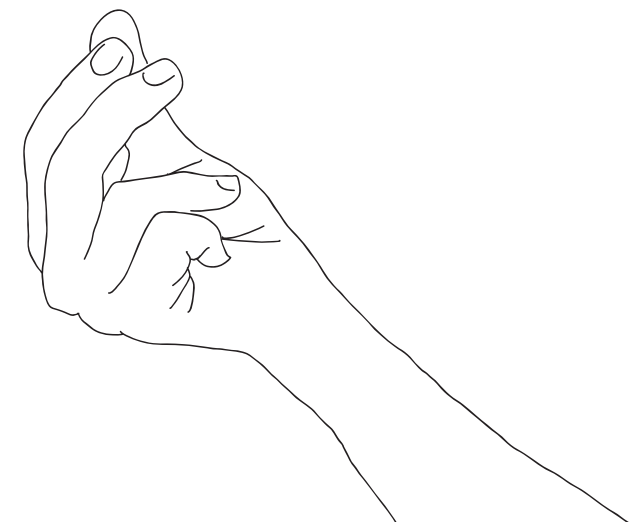
Pokretanjem vlastitog obrta ili tvrtke (j.d.o.o. ili d.o.o.). Ovaj način je manje isplativ od prethodnog, budući da u ovom slučaju samostalni umjetnik podliježe svim onim zakonima koji se ustvari odnose na prava i obveze poduzetnika u Hrvatskoj.

Financijska (ne)ovisnost samostalnih (slobodni) umjetnika u Hrvatskoj i Sloveniji

Pokrenuti samostalnu djelatnost: ovaj način je najneisplativiji za samostalnog umjetnika. Pokretanje samostalne djelatnosti u Hrvatskoj je u nadležnosti porezne uprave koja je definirala slobodne djelatnosti te je samostalne umjetnike svrstala u istu skupinu s, primjerice, veterinarima, odvjetnicima, javnim bilježnicima, revizorima, inženjerima, arhitektima, poreznim savjetnicima, stečajnim upraviteljima, tumačima, prevoditeljima i sl.

Obzirom na kategoriju samostalnih djelatnosti u koju su svrstani, samostalni umjetnici moraju sami sebi mjesečno isplaćivati zakonski propisanu osnovicu za plaću koja iznosi 8.800,00 kn neto.

Na zadanu neto plaću samostalni umjetnik mora platiti državi i poreze, prireze i doprinose na plaću, što u konačnici znači da ukupan mjesečni trošak njegove mjesečne plaće ustvari iznosi 15.500,00 kn.

Namjena intervjua bila je doznati više o karijeri slobodnih umjetnika te identificirati njihovu snagu, odnosno definirati probleme s kojima se susreću tijekom svog rada. Iako je intervju sadržavao veći niz pitanja, ovdje donosimo samo one najzanimljivije.

RADNE ULOGE

Slobodni umjetnici i u Hrvatskoj i u Sloveniji slažu se da njihov poslovni uspjeh ovisi o tome koliko radnih uloga mogu i znaju preuzeti na sebe u svom poslovanju.

W_40 (Slovenija): „Da bi moj posao bio isplativ, ja sam sama sebi i knjigovođa, tajnik, prodavač, PR menadžer, marketinški stručnjak, programer, voditelj društvenih medija, čistač, kustos, dizajner, terapeut...“

VREDNOVANJE VLASTITOG RADA

Za razliku od svojih slovenskih kolega, slobodni umjetnici u Hrvatskoj smatraju da većinom znaju postaviti cijenu za svoj rad te su svjesni vrijednosti svog rada.

M_27 (Slovenija): “Nisam u mogućnosti predvidjeti koliko će sati trajati projekt, pa zato obično postavljam niske cijene. Također se bojim postaviti realne cijene da ne bih izgubio klijente. “

Rezultati anketnog ispitivanja samostalnih umjetnika u Hrvatskoj i Sloveniji

FINANCIJSKA NEOVISNOST

Većina ispitanika i u Hrvatskoj i u Sloveniji slaže da im posao kojim se bave osigurava financijsku neovisnost.

ORGANIZACIJA RADA

Slobodni umjetnici i u Hrvatskoj i u Sloveniji smatraju da su vrlo dobri u organizaciji vlastitog rada, ali da ih vrlo često kratki rokovi prisiljavaju da rade 24/7.

M_44 (Hrvatska): „Radnim danima radim od 8 do 14 (pauza za ručak), pa od 16 do 19 sati. Vikendima sam uglavnom slobodan, naravno, ako nemam neki dead line. U tom su mi slučaju vikendi ist kao i radni dani.“

RJEŠAVANJE KONFLIKTA U POSLU (S NARUČITELJIMA, DOBAVLJAČIMA I SURADNICIMA)

Većina ispitanika i u Sloveniji i u Hrvatskoj slažu se da vrlo dobro rješavaju konfliktne situacije u svom poslovanju.

BALANS IZMEĐU POSLOVNOG I PRIVATNOG ŽIVOTA

Većina ispitanika i u Sloveniji i u Hrvatskoj slaže se s činjenicom da vrlo teško odvajaju poslovni od privatnog života te da te dvije strane često izjednačuju.

Ž_33 (Hrvatska): „Teško je, iako se trudim odvojiti privatni od poslovnog života.“

OSJEĆAJ OPTIMIZMA SAMOZAPOSLENIH UMJETNIKA IZNAD 35 GODINE

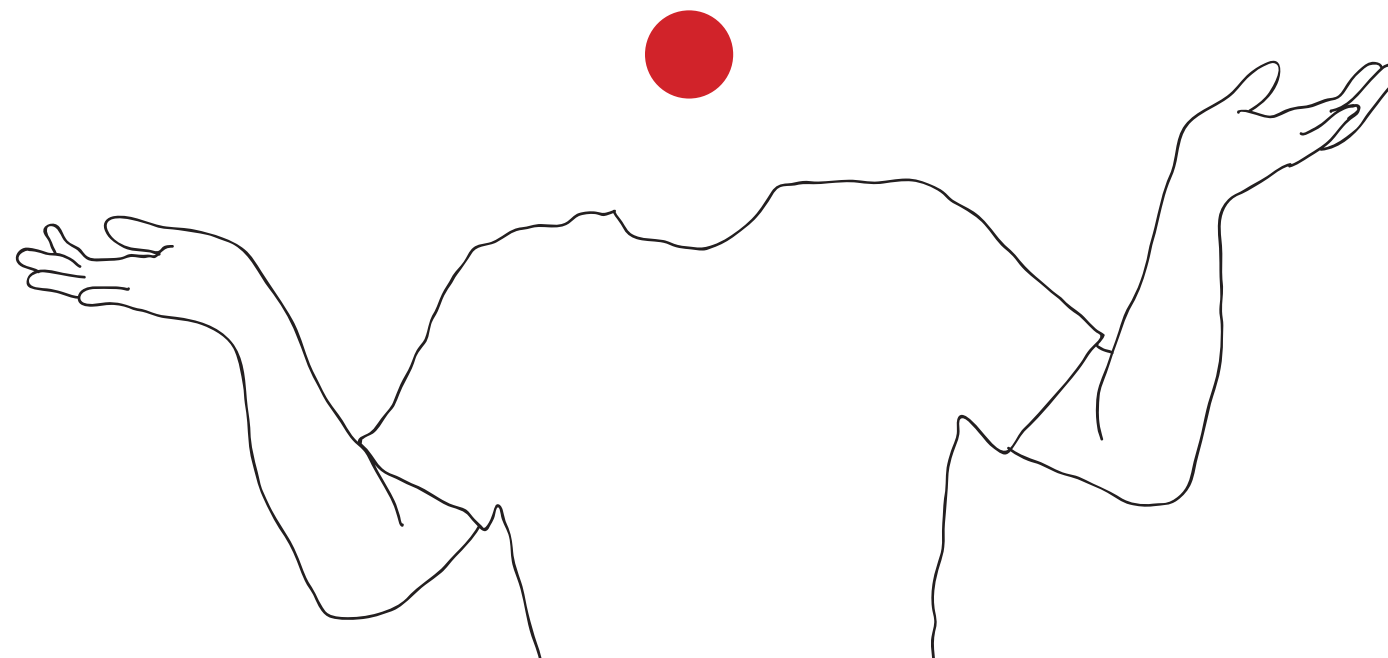
Iako su vrlo optimistični, samostalni umjetnici i u Hrvatskoj i u Sloveniji s oprezom gledaju na svoju poslovnu budućnost.

Ž_38 (Slovenija): „Smatram da ima premalo posla za samostalne umjetnike, a i mi moramo svaki mjesec plaćati poreze, stanarinu, vrtić i hranu.“

STJECANJA DODATNIH ZNANJA I VJEŠTINA

Slobodni umjetnici i u Hrvatskoj i u Sloveniji slažu se s činjenicom da moraju svakodnevno stjecati dodatna znanja i vještine da bi opstali na tržištu rada. Nužna su im znanja i vještine iz područja administracije, knjigovodstva, menadžmenta i sl.

Ciljevi i i aktivnosti budućeg međunarodnog projekta

Nakon 6 mjeseci rada na projektu „Suradnja i (z)druženje“, Poligon i HUIU osmislili okvirne ciljeve i aktivnosti budućeg međunarodnog projekta u koji su odlučili, osim udruga iz Hrvatske i Slovenije, uključiti i partnere iz drugih države s područja bivše Jugoslavije, primjerice, iz Srbije i Bosne i Hercegovine, s obzirom da se zasigurno i u tim državama samostalni umjetnici susreću sa sličnim, ako ne i s većim problemima u svom umjetničkom izražavanju, odnosno na tržištu rada. Stoga će se novi međunarodni projekt temeljiti na osnivanju međunarodne platforme udruga koje bi u svojim državama provodile edukativne, informativne i zagovaračke aktivnosti usmjerene prema samozaposlenim umjetnicima, ne bi li ih potaknuli da iskažu svoje probleme i potrebe, ali i da razviju potrebna znanja i iskustva za angažirano i kritičko promišljanje te sudjelovanje u suvremenim kulturno-umjetničkim sadržajima te na tržištu rada. I u konačnici, novi međunarodni projekt temeljit će se na umrežavanju i suradnji među projektnim partnerima koji aktivno djeluju na području i kulture i gospodarstva te kritički i angažirano zagovaraju kroz svoje programe i projekte potrebu za smanjenjem nesrazmjera između formalnog obrazovanja i tradicionalno definiranih struka s ciljem da samozaposlenim umjetnicima olakšaju snalaženje u suvremenim kulturnim, gospodarskim i financijskim izazovima.

Projekt provodi:

Partner na projektu:

Projekt financira:

U Puli, prosinac 2019. godine